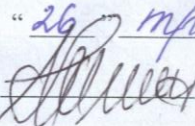

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА РОЗВЕДЕННЯ І СЕЛЕКЦІЇ ТВАРИН ТА ВОДНИХ БІОРЕСУРСІВ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри
розведення і селекції тварин
та водних біоресурсів

“ 26 ” травня 2020 р.
 Л. М. Хмельничий

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
(СИЛАБУС)

ОК 27 ГЕНЕТИЧНІ РЕСУРСИ ТВАРИННИЦТВА УКРАЇНИ

Спеціальність: 204 – технологія виробництва
і переробки продукції тваринництва

Освітня програма: «Технологія виробництва і переробки
продукції тваринництва»

Біолого-технологічний факультет

2020 – 2021 навчальний рік

Робоча програма з дисципліни *Генетичні ресурси тваринництва України*
для студентів спеціальності 204 – *технологія виробництва і переробки продукції тваринництва*

Розробники: зав. кафедри розведення і селекції тварин та водних біоресурсів, доктор с.-г. наук, професор *Л. М. Хмельничий*
професор кафедри розведення і селекції тварин та водних біоресурсів, доктор с.-г. наук *А.М. Салогуб*

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри розведення і селекції тварин та водних біоресурсів

Протокол від "26" *травня* 2020 року № 19

Завідувач кафедри *Л. М. Хмельничий* Л. М. Хмельничий

Погоджено:

Гарант освітньої програми "ТВПТ" *О.Г. Бордунова* (О.Г. Бордунова)

Декан факультету *В.О. Опара* (В.О. Опара)

Методист відділу якості освіти, ліцензування та акредитації *( )* ( )

Зареєстровано в електронній базі, дата: *02.02* 2020 р.

© СНАУ, 2020 рік
© Л. М. Хмельничий, А.М. Салогуб, 2020 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни		
		форма навчання		
		денна	заочна	
с.т.	б.			
Кількість кредитів: денна – 3	Галузь знань: 20 – аграрні науки та продовольство	<i>Нормативна</i>		
Модулів – 2	Спеціальність: 204 – технологія виробництва і переробки продукції тваринництва	Рік підготовки:		
Змістових модулів: 4		2020-2021		
Індивідуальне науково-дослідне завдання: (назва)		Курс		
		3	2	4
Загальна кількість годин: денна – 90 заочна (с.т.) – 90 заочна (б) – 90		Семестр		
		6 (в)	3 (о)	7(о)
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 4	Освітній ступінь: <i>бакалавр</i>	Лекції		
		14 год.	6	2
		Практичні		
		-	6	-
		Лабораторні		
		16 год.	-	-
		Самостійна робота		
		60 год.	78	88
		Індивідуальні завдання:		
		год.	год.	год.
Вид контролю:				
залік	залік	залік		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання – 50,0/50,0
для заочної форми навчання (с.т.) – 15,4/84,6
для заочної форми навчання (б) – 2,3/97,7

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: процес вивчення дисципліни має надавати студентам теоретичні знання і практичні навички з питань існування генетичних ресурсів України у межах порід різних видів сільськогосподарських тварин, знати соціальні та технологічні скорочення генетичних ресурсів та проблеми збереження генофонду.

Завдання: оволодіти комплексом селекційних, генетичних, біотехнологічних та організаційних заходів щодо збереження у сучасних умовах генофонду локальних і зникаючих порід сільськогосподарських тварин в Україні.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати: походження сільськогосподарських тварин, основні напрямки процесу породоутворення, класифікації та характеристики порід свійських тварин, їх породне районування, напрямки селекційно-племінної роботи із різними видами та породами сільськогосподарських тварин; структури, характеристики, значення та основні напрямки діяльності племінних господарств України; проблеми збереження генофонду сільськогосподарських тварин

уміти визначати походження сільськогосподарських тварин, їх еволюцію і селекцію; класифікувати імпортні та вітчизняні породи за критеріями ризику, обґрунтувати мінімальні розміри стад зникаючих порід, конкретизувати загальні методологічні підходи до оцінки специфіки генетичних ресурсів.

3. Програма навчальної дисципліни
затверджена Вченою радою СНАУ 26.06.2017 р. протокол №18

Модуль 1. Генофонд в аспекті генетичних ресурсів
сільськогосподарських тварин України

Змістовий модуль 1. Племінні господарства, як суб'єкти існування та збереження генетичних ресурсів України

Тема 1. Генофонд генетичних ресурсів сільськогосподарських тварин. Визначення поняття генофонду та його диференціація. Перспективний, резервний та колекційний генофонд. Фактори впливу на зміну генофонду та створення нових порід і типів тварин. Генетичний механізм створення нових порід. Генотипові адаптації, ізоляції та рекомбінаційна мінливість в еволюції тварин (мінливості генофонду). Комбінативна мінливість та генетичні рекомбінації. Імпорт генетичних ресурсів тваринництва – загроза продовольчій безпеці України. Збереження генофонду сільськогосподарських тварин у системі продовольчої безпеки України. Сучасна стратегія збереження біорізноманіття. Заказник, генофондове стадо, реліктове стадо, колекціонер, резерват, генофондовий розплідник, банк генетичних ресурсів тощо.

Тема 2. Племінне господарство, як джерело генетичного матеріалу для збереження і удосконалення існуючих та створення нових порід та типів сільськогосподарських тварин. Характеристика племінних господарств за відповідним статусом у скотарстві, конярстві, буйволівництві, свинарстві, вівчарстві, звірівництві, кролівництві, козівництві, птахівництві, бджільництві, рибництві та шовківництві. Права та обов'язки суб'єктів генетичних ресурсів тваринництва України. Завдання та вимоги суб'єктів генетичних ресурсів тваринництва України. Генофондне господарство. Поняття породи, її характеристика та структура.

Змістовий модуль 2. Генетичні ресурси сільськогосподарських тварин в Україні

Тема 3. Генетичні ресурси спеціалізованих молочних порід великої рогатої худоби. Голштинська порода, як найбільш спеціалізована за молочною продуктивністю та екстер'єрним типом. Поширення та біологічні особливості голштинів. Створення українських спеціалізованих молочних порід. Українська чорно-ряба молочна порода. Українська червоно-ряба молочна порода. Українська червона молочна порода. Українська бура молочна порода. Поширені спеціалізовані імпортовані в Україну породи – айрширська та джерсейська, їх властивості та значення для генетичних ресурсів тварин. Основи стратегій збереження біологічного різноманіття тваринництва України.

Тема 4. Генетичні ресурси спеціалізованих м'ясних порід великої рогатої худоби. Зарубіжні спеціалізовані м'ясні породи, які брали участь у створенні м'ясних порід в Україні. Історичні та селекційні аспекти створення спеціалізованих м'ясних порід в Україні. Абердин-ангуська порода. Герфордська порода. Шаролезька. Лімузинська. Кіанська. М'ясні шортгорни. Санта-гертруда.

Сіра українська порода. Створені спеціалізовані м'ясні породи в Україні: українська м'ясна, поліська м'ясна, південна м'ясна, волинська м'ясна. Генофондові об'єкти та їхня категоризація.

Тема 5. Генетичні ресурси свиней в Україні. Генезис створення українських вітчизняних порід свиней. 2. Біологічні особливості створених українських. Велика біла порода створення, поширення і біологічні особливості. Миргородська порода свиней, показники розвитку, екстер'єру і продуктивності. Українська степова ряба порода – метод створення та біологічні характеристики. Українська степова біла порода. Полтавська м'ясна порода. Українська м'ясна порода. Червона білопоясна порода. Зарубіжні породи, які в різні роки були завезені в Україну – ландрас, дюррок, уельська і велика чорна. Для поліпшення вітчизняних порід і створення нових генотипів завезені такі породи – п'єтрен, гемпшир, уессекс-седлбек.

Модуль 2. Збереження генофонду як невід'ємний елемент управління генетичними ресурсами тварин

Змістовий модуль 3. Стан та характеристика локальних порід

Тема 6. Програма збереження генофонду локальних і зникаючих порід сільськогосподарських тварин в Україні. Обґрунтування необхідності збереження генофонду сільськогосподарських тварин в Україні. Система заходів щодо збереження генетичних ресурсів тварин. Основні чинники впливу на звуження біологічного різноманіття сільськогосподарських тварин. "Збереження генетичних ресурсів *in vivo*" (ФАО, 2013) – необхідні елементи збереження. "Державна підтримка галузі тваринництва" (постановою Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2015 р. № 884). Динаміка чисельності поголів'я основних вітчизняних зникаючих порід сільськогосподарських тварин. Стан та характеристика локальних вітчизняних порід сільськогосподарських тварин в Україні. Значення та використання генофонду локальних порід. Збереження генофонду як невід'ємний елемент управління генетичними ресурсами тварин.

Змістовий модуль 4. Питання щодо збереження генофонду аборигенних порід

Тема 7. Генетичні ресурси вітчизняних порід сільськогосподарських тварин які потребують збереження. Породи великої рогатої худоби. Сіра українська, білоголова українська, лебединська, бура карпатська та червона степова породи ВРХ. Породи свиней. Миргородська, українська степова біла, українська степова ряба породи свиней. Породи коней (гуцульська порода) та овець (сокільська, асканійський внутрішньопородний тип багатоплідних каракульських овець). Породи птиці (українська вушанка порода курей, українська глиняста порода качок, українська чорна білогруда порода качок, українська сіра порода качок, роменська порода гусей).

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма с.т./б					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1. Генофонд в аспекті генетичних ресурсів сільськогосподарських тварин України												
<i>Змістовий модуль 1. Племінні господарства, як суб'єкти існування та збереження генетичних ресурсів України</i>												
Тема 1. Генофонд генетичних ресурсів сільськогосподарських тварин	14	2		3		9	13/14	1/1	1/0			11/13
Тема 2. Племінне господарство, як джерело генетичного матеріалу для збереження і удосконалення існуючих та створення нових порід та типів сільськогосподарських тварин.	14	2		3		9	13/14	1/1	1/0			11/13
Разом за змістовним модулем 1	28	4		6		18	26/28	2/2	2/0			22/26
<i>Змістовий модуль 2. Генетичні ресурси сільськогосподарських тварин в Україні</i>												
Тема 3. Генетичні ресурси спеціалізованих молочних порід великої рогатої худоби	13	2		2		9	13/13	1/0	1/0			11/13
Тема 4: Генетичні ресурси спеціалізованих м'ясних порід великої рогатої худоби	13	2		2		9	13/13	1/0	1/0			11/13
Тема 5: Генетичні ресурси свиней в Україні	12	2		2		8	13/12	1/0	1/0			11/12
Разом за змістовним модулем 2	38	6		6		26	39/38	3/0	3/0			33/38
Модуль 2. Збереження генофонду як невід'ємний елемент управління генетичними ресурсами тварин												
<i>Змістовий модуль 3. Стан та характеристика локальних порід</i>												
Тема 6: Програма збереження генофонду локальних і зникаючих порід сільськогосподарських тварин в Україні	12	2		2		8	12	1/0	1/0			11/12
Разом за змістовним модулем 3	12	2		2		8	24	1/0	1/0			11/12

Змістовий модуль 4. Питання щодо збереження генофонду аборигенних порід												
Тема 7: Генетичні ресурси вітчизняних порід сільськогосподарських тварин які потребують збереження.	12	2		2		8	12	-				12/12
Разом за змістовним модулем 4	12	2		2		8	12	-				12/12
Усього годин	90	14		16		60	90	6/2	6/0			78/88

5. Теми та план лекційних занять Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми та план	Кількість год.
1	<p>Тема: Генофонд генетичних ресурсів сільськогосподарських тварин</p> <p style="text-align: center;">План</p> <p>1. Визначення поняття генофонду та його диференціація. 2. Фактори впливу на зміну генофонду та створення нових порід і типів тварин. 3. Генотипові адаптації, ізоляції та рекомбінаційна мінливість в еволюції тварин (мінливості генофонду). 4. Імпорт генетичних ресурсів тваринництва – загроза продовольчій безпеці України.</p>	2
2	<p>Тема: Племінне господарство, як джерело генетичного матеріалу для збереження і удосконалення існуючих та створення нових порід та типів сільськогосподарських тварин</p> <p style="text-align: center;">План</p> <p>1. Характеристика племінних господарств за відповідним статусом 2. Права та обов'язки суб'єктів генетичних ресурсів тваринництва України. 3. Завдання та вимоги суб'єктів генетичних ресурсів тваринництва України. 4. Генофондне стадо (господарство). 5. Поняття породи, її характеристика та структура.</p>	2
3	<p>Тема: Генетичні ресурси спеціалізованих молочних порід великої рогатої худоби</p> <p style="text-align: center;">План</p> <p>1. Голштинська порода. 2. Українська чорно-ряба молочна порода. 4. Українська червоно-ряба молочна порода. 3. Українська червона молочна порода. 4. Українська бура молочна порода. 5. Айрширська порода.</p>	2

	6. Джерсейська порода.	
4	<p>Тема: Генетичні ресурси спеціалізованих м'ясних порід великої рогатої худоби</p> <p style="text-align: center;">План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Абердин-ангуська порода 2. Герфордська порода 3. Шаролезька порода 4. Лімузинська порода 5. Кіанська порода 6. М'ясні шортгорни 7. Санта-гертруда 8. Сіра українська порода 9. Створені спеціалізовані м'ясні породи в Україні. 	2
5	<p>Тема: Генетичні ресурси свиней в Україні</p> <p style="text-align: center;">План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Велика біла порода. 2. Миргородська порода. 3. Українська степова ряба порода. 4. Українська степова біла порода. 5. Полтавська м'ясна. 6. Українська м'ясна порода. 7. Червона білопоясна порода. 8. Порода ландрас. 9. Порода дюрок. 10. Гемпширська порода. 11. Порода п'єтрен. 	2
6	<p>Тема: Програма збереження генофонду локальних і зникаючих порід сільськогосподарських тварин в Україні</p> <p style="text-align: center;">План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Обґрунтування необхідності збереження генофонду сільськогосподарських тварин в Україні 2. Система заходів щодо збереження генетичних ресурсів тварин 3. Стан та характеристика локальних вітчизняних порід сільськогосподарських тварин в Україні 	2
7	<p>Тема: Генетичні ресурси вітчизняних порід сільськогосподарських тварин які потребують збереження</p> <p style="text-align: center;">План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Породи великої рогатої худоби. 2. Породи свиней. 3. Породи коней та овець 4. Породи птиці. 	2
Разом		14

**6. Теми та план лекційних занять
Заочна форма навчання**

№ з/п	Назва теми та план	К-сть год.	
		с.г.	б
1	<p>Тема: Генофонд генетичних ресурсів сільськогосподарських тварин</p> <p align="center">План</p> <p>1. Визначення поняття генофонду та його диференціація. 2. Фактори впливу на зміну генофонду та створення нових порід і типів тварин. 3. Генотипові адаптації, ізоляції та рекомбінаційна мінливість в еволюції тварин (мінливості генофонду). 4. Імпорт генетичних ресурсів тваринництва – загроза продовольчій безпеці України.</p>	2	1
2	<p>Тема: Генетичні ресурси спеціалізованих молочних порід великої рогатої худоби</p> <p align="center">План</p> <p>1. Голштинська порода. 2. Українська чорно-ряба молочна порода. 4. Українська червоно-ряба молочна порода. 3. Українська червона молочна порода. 4. Українська бура молочна порода. 5. Айрширська порода. 6. Джерсейська порода.</p>	2	1
3	<p>Тема: Генетичні ресурси свиней в Україні</p> <p align="center">План</p> <p>1. Велика біла порода. 2. Миргородська порода. 3. Українська степова ряба порода. 4. Українська степова біла порода. 5. Полтавська м'ясна. 6. Українська м'ясна порода. 7. Червона білопоясна порода. 8. Порода ландрас. 9. Порода дюрок. 10. Гемпширська порода. 11. Порода п'єтрен.</p>	2	-
Разом		6	2

7. Теми лабораторних занять для студентів денної форми навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		с.т.	б
1	Аспекти популяційної генетики як теоретичної основи створення генетичних ресурсів сільськогосподарських тварин	2	-
2	Структурні елементи породи та їхня роль у створенні генетичних ресурсів тварин	2	-
3	Аспекти створення генетичних ресурсів на прикладі створення та удосконалення української червоної молочної породи	2	-
4	Соціальні та біологічні аспекти розведення існуючих та створення нових спеціалізованих м'ясних порід в Україні	2	-
5	Аналіз міжнародно визнаних категорій ризику щодо виходу з меж нормального популяційного існування, у яких перебувають генетичні ресурси молочного і молочно-м'ясного скотарства України	2	-
6	Система оцінювання і управління генетичними ресурсами, як основа збереження біорізноманіття в тваринництві України	2	-
7	Вивчення динаміки чисельності поголів'я основних вітчизняних зникаючих порід сільськогосподарських тварин	2	-
8	Проблема збереження і удосконалення генофонду локальних та аборигенних порід сільськогосподарських тварин, як складової продовольчої безпеки держави	2	-
Разом		16	

8. Теми практичних занять для студентів заочної форми навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		с.т.	б
1	Аспекти популяційної генетики як теоретичної основи створення генетичних ресурсів сільськогосподарських тварин	2	-
2	Структурні елементи породи та їхня роль у створенні генетичних ресурсів тварин	2	-
3	Аспекти створення генетичних ресурсів на прикладі створення та удосконалення української червоної молочної породи	2	-
Разом		6	-

9. Самостійна робота
Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми та перелік питань	Кількість год.
1	<p>Генофонд генетичних ресурсів сільськогосподарських тварин</p> <p>План</p> <p>1. Збереження генофонду сільськогосподарських тварин у системі продовольчої безпеки України.</p> <p>2. Сучасна стратегія збереження біорізноманіття.</p> <p>3. Заказник, генофондове стадо, реліктове стадо, колекціонарій, резерват, генофондовий розплідник, банк генетичних ресурсів тощо.</p>	8
2	<p>Племінне господарство, як джерело генетичного матеріалу для збереження і удосконалення існуючих та створення нових порід та типів сільськогосподарських тварин.</p> <p>План</p> <p>1. Племінне конярство, буйволівництво, свинарство, вівчарство, звірівництво, кролівництво, козівництво, птахівництво, бджільництво, рибництво та шовківництво.</p> <p>2. Лінії та родини – їхня роль у створенні високопродуктивних корів-рекордисток, матерів майбутніх лідерів породи.</p>	8
3	<p>Генетичні ресурси спеціалізованих молочних порід великої рогатої худоби.</p> <p>План</p> <p>1. Голштинська порода, як продукт спеціалізації тварин за молочною продуктивністю та екстер'єрним типом.</p> <p>2. Поширення та біологічні особливості голштинів.</p> <p>3. Роль голштинів у виведенні українських спеціалізованих молочних порід.</p> <p>4. Основи стратегій збереження біологічного різноманіття тваринництва України</p>	8
4	<p>Генетичні ресурси спеціалізованих м'ясних порід великої рогатої худоби.</p> <p>1. Зарубіжні спеціалізовані м'ясні породи, які брали участь у створенні м'ясних порід в Україні.</p> <p>2. Історичні та селекційні аспекти створення спеціалізованих м'ясних порід в Україні.</p> <p>3. Генофондові об'єкти та їхня категоризація.</p>	9
5	<p>Генетичні ресурси свиней в Україні.</p> <p>План</p> <p>1. Генезис створення українських вітчизняних порід свиней.</p>	9

	<p>2. Біологічні особливості створених українських.</p> <p>3. Полтавська м'ясна порода, як продукт схрещування з використанням 5-ти порід – великої білої, миргородської, ландрас, п'єтрен і уессекс-седлбекської. Українська м'ясна порода.</p> <p>4. Червона білопоясна порода. Зарубіжні породи, які в різні роки були завезені в Україну – ландрас, дюррок, уельська і велика чорна. Для поліпшення вітчизняних порід і створення нових генотипів завезені такі породи – п'єтрен, гемпшир, уессекс-седлбек.</p> <p>5. Генофондовий статус – організаційна форма збереження генетичних ресурсів тварин</p>	
6	<p>Програма збереження генофонду локальних і зникаючих порід сільськогосподарських тварин в Україні.</p> <p>План</p> <p>1. Основні чинники впливу на звуження біологічного різноманіття сільськогосподарських тварин. "Збереження генетичних ресурсів in vivo" (ФАО, 2013) – необхідні елементи збереження. “Державна підтримка галузі тваринництва” (постановою Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2015 р. № 884). Динаміка чисельності поголів'я основних вітчизняних зникаючих порід сільськогосподарських тварин.</p> <p>2. Значення та використання генофонду локальних порід</p> <p>3. Збереження генофонду як невід'ємний елемент управління генетичними ресурсами тварин.</p>	9
7	<p>Генетичні ресурси вітчизняних порід сільськогосподарських тварин які потребують збереження.</p> <p>План.</p> <p>1. Породи ВРХ, що потребують збереження: сіра українська, білоголова українська, лебединська, бура карпатська та червона степова породи ВРХ.</p> <p>2. Породи свиней, які зникають і потребують захисту: миргородська, українська степова біла, українська степова ряба породи свиней.</p> <p>3. Породи коней (гуцульська порода) та овець (сокільська, асканійський внутрішньопородний тип багатоплідних каракульських овець).</p> <p>4. Породи птиці (українська вушанка порода курей, українська глиняста порода качок, українська чорна білогруда порода качок, українська сіра порода качок, роменська порода гусей).</p>	9
Разом		60

10. Самостійна робота
Заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми та перелік питань	Кількість год.	
		с.т.	б
1	<p>Генофонд генетичних ресурсів сільськогосподарських тварин</p> <p>План</p> <p>1. Збереження генофонду сільськогосподарських тварин у системі продовольчої безпеки України.</p> <p>2. Сучасна стратегія збереження біорізноманіття.</p> <p>3. Заказник, генофондове стадо, реліктове стадо, колекціонерій, резерват, генофондовий розплідник, банк генетичних ресурсів тощо.</p>	11	12
2	<p>Племінне господарство, як джерело генетичного матеріалу для збереження і удосконалення існуючих та створення нових порід та типів сільськогосподарських тварин.</p> <p>План</p> <p>1. Племінне конярство, буйволівництво, свинарство, вівчарство, звірівництво, кролівництво, козівництво, птахівництво, бджільництво, рибництво та шовківництво.</p> <p>2. Лінії та родини – їхня роль у створенні високопродуктивних корів-рекордисток, матерів майбутніх лідерів породи.</p>	11	12
3	<p>Генетичні ресурси спеціалізованих молочних порід великої рогатої худоби.</p> <p>План</p> <p>1. Голштинська порода, як продукт спеціалізації тварин за молочною продуктивністю та екстер'єрним типом.</p> <p>2. Поширення та біологічні особливості голштинів.</p> <p>3. Роль голштинів у виведенні українських спеціалізованих молочних порід.</p> <p>4. Основи стратегій збереження біологічного різноманіття тваринництва України</p>	11	12
4	<p>Генетичні ресурси спеціалізованих м'ясних порід великої рогатої худоби.</p> <p>1. Зарубіжні спеціалізовані м'ясні породи, які брали участь у створенні м'ясних порід в Україні.</p> <p>2. Історичні та селекційні аспекти створення спеціалізованих м'ясних порід в Україні.</p> <p>3. Генофондові об'єкти та їхня категоризація.</p>	11	13
5	<p>Генетичні ресурси свиней в Україні.</p> <p>План</p> <p>1. Генезис створення українських вітчизняних порід свиней.</p>	11	13

	<p>2. Біологічні особливості створених українських.</p> <p>3. Полтавська м'ясна порода, як продукт схрещування з використанням 5-ти порід – великої білої, миргородської, ландрас, п'єтрен і уессекс-седлбекської. Українська м'ясна порода.</p> <p>4. Червона білопоясна порода. Зарубіжні породи, які в різні роки були завезені в Україну – ландрас, дюррок, уельська і велика чорна. Для поліпшення вітчизняних порід і створення нових генотипів завезені такі породи – п'єтрен, гемпшир, уессекс-седлбек.</p> <p>5. Генофондовий статус – організаційна форма збереження генетичних ресурсів тварин</p>		
6	<p>Програма збереження генофонду локальних і зникаючих порід сільськогосподарських тварин в Україні.</p> <p>План</p> <p>1. Основні чинники впливу на звуження біологічного різноманіття сільськогосподарських тварин. "Збереження генетичних ресурсів in vivo" (ФАО, 2013) – необхідні елементи збереження. “Державна підтримка галузі тваринництва” (постановою Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2015 р. № 884). Динаміка чисельності поголів'я основних вітчизняних зникаючих порід сільськогосподарських тварин.</p> <p>2. Значення та використання генофонду локальних порід</p> <p>3. Збереження генофонду як невід’ємний елемент управління генетичними ресурсами тварин.</p>	11	13
7	<p>Генетичні ресурси вітчизняних порід сільськогосподарських тварин які потребують збереження.</p> <p>План.</p> <p>1. Породи ВРХ, що потребують збереження: сіра українська, білоголова українська, лебединська, бура карпатська та червона степова породи ВРХ.</p> <p>2. Породи свиней, які зникають і потребують захисту: миргородська, українська степова біла, українська степова ряба породи свиней.</p> <p>3. Породи коней (уцільська порода) та овець (сокільська, асканійський внутрішньопородний тип багатоплідних каракульських овець).</p> <p>4. Породи птиці (українська вушанка порода курей, українська глиняста порода качок, українська чорна білогруда порода качок, українська сіра порода качок, роменська порода гусей).</p>	12	13
Разом		78	88

11. Методи навчання

1. Методи навчання за джерелом знань:

1.1. *Словесні*: розповідь, пояснення, бесіда (евристична і репродуктивна), лекція.

1.2. *Наочні*: демонстрація, ілюстрація, спостереження.

1.3. *Практичні*: лабораторний метод, практична робота, виробничо-практичні методи.

2. Методи навчання за характером логіки пізнання.

2.1. *Аналітичний*.

2.2. *Методи синтезу*.

2.3. *Індуктивний метод*.

2.4. *Дедуктивний метод*.

2.5. *Традуктивний метод*.

3. Методи навчання за характером та рівнем самостійної розумової діяльності студентів.

3.1. *Проблемний* (проблемно-інформаційний)

3.2. *Частково-пошуковий (евристичний)*.

3.3. *Дослідницький*.

3.4. *Репродуктивний*.

3.5. *Пояснювально-демонстративний*.

4. **Активні методи навчання** – використання технічних засобів навчання, заняття, використання проблемних ситуацій, екскурсії, групові дослідження, самооцінка знань, імітаційні методи навчання (побудовані на імітації майбутньої професійної діяльності), використання навчальних та контролюючих тестів, використання опорних конспектів лекцій)

5. **Інтерактивні технології** – використання мультимедійних технологій, інтерактивної дошки та електронних таблиць, case-study (метод аналізу конкретних ситуацій), діалогове навчання.

12. Методи контролю

1. Рейтинговий контроль за 100-бальною шкалою оцінювання ЄКТС

2. Проведення проміжного контролю протягом семестру (проміжна атестація).

3. Полікритеріальна оцінка поточної роботи студентів:

- рівень знань, продемонстрований на лабораторних заняттях;
- активність під час обговорення питань, що винесені на заняття;
- результати виконання та захисту лабораторних робіт;
- експрес-контроль під час аудиторних занять;
- самостійне опрацювання теми в цілому чи окремих питань;
- виконання аналітично-розрахункових завдань;
- написання рефератів;
- письмові завдання при проведенні контрольних робіт;
- виробничі ситуації.

4. Пряме врахування у підсумковій оцінці виконання студентом певного індивідуального завдання:

- науково-дослідна робота;
- навчально-дослідна робота;
- навчально-практичне дослідження із презентацією результатів тощо.

13. Розподіл балів заліку, які отримують студенти Денна форма навчання

Поточне тестування та самостійна робота				СРС	Разом за модулі та СРС	Атестація	Сума
Модуль 1 (40 балів)		Модуль 2 (30 балів)					
ЗМ 1	ЗМ 2	ЗМ 3	ЗМ 4				
Т 1-2	Т 3-5	6	7	15	85 (70+15)	15	100
15	25	15	15				

14. Розподіл балів заліку, які отримують студенти Заочна форма навчання

Поточне тестування та самостійна робота				СРС	Разом за модулі та СРС
Модуль 1		Модуль 2			
ЗМ 1	ЗМ 2	ЗМ 3	ЗМ 4		
Т 1-2	Т 3-5	6	7	30	100 (70+30)
20	20	15	15		

15. Шкала оцінювання студентів денної форми навчання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
69-74	D		
60-68	E	задовільно	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

16. Методичне забезпечення

Програма збереження генофонду локальних і зникаючих порід сільськогосподарських тварин в Україні на 2017-2025 роки / М. В. Гладій, Ю. П. Полупан, Д. М. Басовський, Л. В. Вишневський [та ін.] – Суми, 2018. – 85 с.

17. Рекомендована література

Базова

1. Селекційні, генетичні та біотехнологічні методи удосконалення і збереження генофонду порід сільськогосподарських тварин (МОНОГРАФІЯ) / М. В. Гладій, М. І. Башенко, Ю. П. Полупан, Л. М. Хмельничий та ін. // За ред.: М. В. Гладія і Ю. П. Полупана; ІРГТ ім. М. В. Зубця НААН. – Полтава, ТОВ «Фірма «Техсервіс», 2018. – 794 с

2. Підпала Т. В. Селекція сільськогосподарських тварин. – Миколаїв, 2015. 265 с.

3. Генофонд порід сільськогосподарських тварин України: навчальний посібник / В. В. Шуплик, О. В. Савчук, І. В. Гузев [та ін.] – Кам'янець-Подільський : Видавець ПП Зволейко Д. Г., 2013. – 352 с.

4. Генофонд свійських тварин України : навч. посібник / [Д. І. Барановський, В. І. Герасимов., В. М. Нагаєвич та ін.] ; за ред. Д. І. Барановського, В. І. Герасимова. – Х. : Еспада, 2005. – 400 с.

5. Методологічні аспекти збереження генофонду сільськогосподарських тварин / [М. В. Зубець, В. П. Буркат, Ю. Ф. Мельник та ін.] ; за наук. ред. І. В. Гузева. – К. : Аграр. наука, 2007. – 120 с.

6. Племінні ресурси України / [упоряд. : Ю. Ф. Мельник, М. І. Агафонов ; наук. ред. М. В. Зубця, В. П. Бурката]. – К. : Аграр. наука, 1998. – 336 с.

17. Допоміжна

1. Програма розвитку скотарства Сумського регіону на 2011–2020 роки / В. І. Ладика, Л. М. Хмельничий, А. М. Салогуб, В. М. Івченко, Г. М. Гребеник: За загальною редакцією А. М. Салогуба. – Суми, 2011. – 115 с.

2. Національний проект «Відроджене скотарство». — К.: ДІА, 2011. — 44 с.

3. Бура худоба в Україні : монографія / [Сірацький Й. З., Меркушин В. В., Федорович Є. І. та ін.] ; за ред. Й. З. Сірацького. – К. : Наук. світ, 2001. – 205 с.

4. Войтенко С. Л. Миргородська порода свиней: шляхи створення та сучасний стан / С. Л. Войтенко, С. Н. Петренко, В. Г. Цибенко. – Полтава : Орієна, 2005. – 196 с.

5. Історія, селекція та біологічні особливості абердин-ангусів України : монографія / [Й. З. Сірацький, Є. І. Федорович, І. В. Гузев та ін.] ; за ред. Й. З. Сірацького, Є. І. Федорович. – Корсунь-Шевченків. : Видавець Гаврищенко В. М., 2011. – 431 с.

6. Концепція Загальнодержавної цільової програми селекції у тваринництві на період до 2020 року : проект / М-во аграр. політики України, Нац. акад. аграр. наук України. – К., 2011. – 11 с.

7. Національний проект “Сучасне тваринництво” : [проект] / М-во аграр. політики України, Нац. акад. аграр. наук України. – К. : М-во аграр. політики України, 2011. – 34 с.

8. Програма збереження генофонду основних видів сільськогосподарських тварин в Україні на період до 2015 року / [Мельник Ю. Ф., Микитюк Д. М., Білоус О. В. та ін.] ; заг. наук. ред. І. В. Гузева; консультація і специф. Ю. Ф. Мельника. – К. : Арістей, 2009 – 132 с.